

REPUBLIKA HRVATSKA

INSTITUT RUĐER BOŠKOVIĆ

Javni institut Republike Hrvatske

ETIČKI KODEKS INSTITUTA RUĐER BOŠKOVIĆ

Zagreb, veljača 2014.

Temeljem članka. 112. stavka 13. Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (Narodne novine br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13) i Etičkog kodeksa Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju, na temelju prijedloga Znanstvenog vijeća Instituta sa 110. sjednice održane 17. prosinca 2013. godine, Upravno vijeće Instituta Ruđer Bošković je na 24. sjednici održanoj dana 06. veljače 2014. godine donijelo

ETIČKI KODEKS INSTITUTA RUĐER BOŠKOVIĆ

I. PODRUČJE PRIMJENE I SADRŽAJ

Preambula

Članak 1.

- (1) Etički kodeks Instituta određuje etičnost kao skup pozitivnih načela, prava i obveza kojima se uređuju norme profesionalnih i međuljudskih odnosa između znanstvenika, stručnih, administrativnih i svih drugih zaposlenika Instituta (dalje u tekstu: zaposlenici Instituta), kao i njihovog odnosa prema matičnoj ustanovi – unutar ustanove i prema javnosti. To uključuje sljedeće temeljne vrijednosti: poštenje, izvrsnost i slobodu istraživanja, međusobno uvažavanje i ljudsko dostojanstvo, profesionalnu i osobnu odgovornost.
- (2) Etički kodeks Instituta sadrži moralna načela i načela profesionalne etike kojima se u svom profesionalnom i javnom djelovanju trebaju ravnati svi zaposlenici Instituta Ruđer Bošković.
- (3) Načela Etičkog kodeksa primjenjuju se i na sve druge osobe koje nisu zaposlenici Instituta, ali sudjeluju u radu i djelovanjima Instituta pa se stoga njihovo djelovanje i ponašanje može izravno povezati s Institutom.
- (4) Etičkim kodeksom Instituta uređuju se pitanja:
 - a) djelovanja i ponašanja zaposlenika (profesionalno i osobno) koja trebaju biti u skladu s ovim Kodeksom;
 - b) obveze Instituta;
 - c) načina i subjekata prosuđivanja o eventualnim povredama načela ovog Kodeksa.

Sadržaj Etičkog kodeksa

Članak 2.

Etički kodeks dijeli se na:

- a) temeljna načela u odnosu na etički prihvatljivo i etički neprihvatljivo ponašanje u Institutu i u vezi s njim (glava II);
- b) etička pravila u znanstveno-istraživačkom, stručnom i nastavnom procesu (glava III);
- c) odredbe o sastavu Etičkog povjerenstva i postupku pred Etičkim povjerenstvom Instituta koje daje svoje mišljenje o ostvarivanju načela i pravila Etičkog kodeksa te o usklađenosti ponašanja osoba na koje se on odnosi s načelima i pravilima Etičkog kodeksa (glave IV i V).

Definicije

Članak 3.

- (1) Pojedini pojmovi za potrebe Etičkog kodeksa Instituta imaju sljedeća značenja:
 - a) „Etički kodeks“ jest Etički kodeks Instituta Ruđer Bošković;
 - b) „Institut“ jest Institut Ruđer Bošković;
 - c) „Zaposlenici Instituta“ su svi zaposlenici koji su temeljem ugovora o radu raspoređeni na znanstvena, suradnička i stručna radna mjesta te službenička i namještenička radna mjesta;
 - d) „Vanjski suradnici“ su osobe koje borave na Institutu u svrhu rada i/ili u svezi s radom (studenti, suradnici na projektima, emeritusi) i čiji je status u odnosu na Institut reguliran nekim od postojećih akata;
 - e) „Etičko povjerenstvo“ je tijelo imenovano od strane Znanstvenog vijeća Instituta sa zadaćom unapređivanja etičkih standarda i brigom za njihovo provođenje u Institutu.
- (2) Ukoliko se neki od izraza korištenih u ovom Etičkom kodeksu odnosi na fizičke osobe, sve izraze u muškom rodu treba tumačiti na način da obuhvaćaju i osobe ženskoga spola i obrnuto (zaposlenik/zaposlenica, istraživač/istraživačica, znanstvenik/znanstvenica, itd.).

Svrha Etičkog kodeksa

Članak 4.

- (1) Svrha Etičkog kodeksa je promicanje vrijednosti specifičnih za rad i djelatnost Instituta. Promicanje etičnog ponašanja i vrijednosti koje su sadržane u ovom Kodeksu obveza je svih zaposlenika Instituta, vanjskih suradnika i ustanove u cjelini.
- (2) Radi ostvarenja cilja iz stavka 1. ovoga članka, Etičko povjerenstvo daje svoje mišljenje o ostvarivanju etičkih načela i standarda u Institutu, kako svojim autoritetom u načelnim pitanjima, tako i u pojedinim konkretnim predmetima te poduzima druge radnje i obavlja druge djelatnosti uređene ovim Etičkim kodeksom.

- (3) Postupci propisani ovim Etičkim kodeksom ne uređuju prava, obveze i odgovornosti osoba koje u njima sudjeluju te nisu alternativa za građanske, kaznene, upravne i stegovne (disciplinske) postupke uređene zakonima, Statutom i pravilnicima Instituta.
- (4) Mišljenje Etičkog povjerenstva dano u postupku uređenom ovim Etičkim kodeksom djeluje svojim autoritetom i treba služiti promicanju etičkog ponašanja u Institutu. Mišljenje Etičkog povjerenstva je osnova za raspravu, očitovanje i prijedlog ZV za daljnje postupanje prema mišljenju.
- (5) Ako u skladu sa Statutom Instituta povreda Etičkog kodeksa ujedno za posljedicu ima i stegovnu odgovornost osobe koja ju je počinila, općim aktima se može odrediti u kojim će se slučajevima u stegovnom postupku obvezno zatražiti mišljenje nadležnog Etičkog povjerenstva.

II. TEMELJNA NAČELA I PRAVILA

a) Načela moralno opravdanoga ponašanja u Institutu

Načelo mirnog uživanja prava i poštivanja integriteta i dostojanstva osobe

Članak 5.

Institut svakom zaposleniku mora osigurati uživanje svih ljudskih prava zajamčenih Ustavom i zakonima Republike Hrvatske.

Članak 6.

Svi zaposlenici Instituta trebaju biti poštivani kao osobe u skladu sa zajamčenim pravima na život, integritet i dostojanstvo. Svim zaposlenicima Instituta mora biti osigurano pravo na privatnost.

Načelo autonomije znanstvenog rada

Članak 7.

- (1) Svi članovi Instituta imaju pravo autonomnog djelovanja u Institutu, u granicama svoga statusa i u skladu s ciljevima Instituta.
- (2) Svim zaposlenicima Instituta treba priznati pravo na nesmetan rad, profesionalni razvoj i usavršavanje u skladu s osobnim mogućnostima i planovima, u mjeri u kojoj se pritom ne narušava isto pravo druge osobe. Institut je dužan nastojati da se za ostvarenje tog prava osiguraju odgovarajući uvjeti.

- (3) Svi zaposlenici Instituta imaju obveze i odgovornosti prema drugima u smislu poštena, iskrena i nepristrana ponašanja i prihvaćanja kriterija izvrsnosti u svim domenama radi ostvarivanja zajedničkog dobra Instituta u cjelini.

Načelo jednakosti i pravednosti

Članak 8.

- (1) Svaki zaposlenik Instituta treba se ponašati u skladu s načelom jednakosti i pravednosti na način koji isključuje nepotizam, diskriminaciju, zlostavljanje, uznemiravanje ili iskorištavanje. Institut je dužan osigurati uvjete za ostvarivanje načela jednakosti i pravednosti.
- (2) Zaposlenici Instituta ne smiju zloupotrebjavati svoj autoritet.
- (3) Zaposlenici Instituta ne smiju dozvoliti da privatna razmimoilaženja utječu na objektivnost prosuđivanja na profesionalnom planu.
- (4) Zaposlenici Instituta ne smiju dozvoliti da osobni interesi rezultiraju situacijama koje ugrožavaju obavljanje radnih obveza u skladu s profesionalnim i etičkim normama.
- (5) Svim zaposlenicima Instituta treba osigurati jednake uvjete ostvarivanja profesionalnih obveza, iskazivanja intelektualnih sposobnosti i napredovanja.

Pravo na akademsku slobodu u istraživanjima i izricanju mišljenja

Članak 9.

- (1) Institut priznaje akademsku slobodu temeljnim uvjetom i obilježjem u procesu znanstvenog istraživanja i srodnih djelatnosti. Istraživači u svojim istraživanjima trebaju biti vođeni idejom slobode znanstvenog rada u duhu odgovornog, objektivnog i poštenog traganja za znanstveno utemeljenom istinom te stjecanja i distribucije znanja. Institut treba zaštititi sve zaposlenike od svakoga pokušaja sužavanja, ograničavanja ili uskraćivanja ove slobode u skladu s načelom slobode istraživanja definiranim u Europskoj povelji za istraživače.
- (2) Institut podupire i potiče slobodu mišljenja i izražavanja mnijenja kao temeljnu vrijednost u svim segmentima života i rada u Institutu.

Načelo profesionalnosti

Članak 10.

- (1) Od zaposlenika Instituta očekuje se da odgovorno, savjesno, profesionalno i etički prihvatljivo ispunjavaju sve svoje obveze prema kolegama i ostalim

zaposlenicima u Institutu, slijedeći načela objektivnosti, nepristranosti, razboritosti, korektnosti, dijaloga i tolerancije.

- (2) Obveza je zaposlenika Instituta poštivanje kriterija izvrsnosti i stručnosti uz stalno stručno usavršavanje unutar izabranoga područja i utemeljivanje svih profesionalnih prosudbi na dostupnim činjenicama, bez predrasuda.
- (3) Svi zaposlenici Instituta trebaju održavati i poticati suradnju u profesionalnim odnosima, te racionalno i učinkovito koristiti resurse Instituta. Od svih zaposlenika Instituta očekuje se djelovanje u duhu zajedničkih ciljeva te sudjelovanje u djelatnostima i izvan Instituta koje neće biti u sukobu s njihovim profesionalnim obvezama u Institutu i neće štetiti ugledu Instituta.
- (4) Međusobna komunikacija zaposlenika Instituta treba biti u skladu s njihovim profesionalnim zadaćama i ulogom.

Načelo poštivanja Statuta i pravnih propisa i postupaka

Članak 11.

- (1) Od svih zaposlenika Instituta očekuje se poznavanje i poštivanje Statuta i svih pravnih propisa koji se tiču njihovih radnih obveza.
- (2) Institut ima obvezu osigurati nužne uvjete za upoznavanje zaposlenika Instituta sa svim relevantnim pravilima koja se tiču njihovih obveza.
- (3) U svim postupcima koji se odnose na ostvarenje načela i pravila iz Etičkog kodeksa ili su u vezi s njima, zaposlenicima Instituta o čijim se pravima i interesima radi treba osigurati mogućnost sudjelovanja u postupku, pravo uvida u dokumentaciju vezanu za taj predmet, pravo da se izjasne o ključnim navodima i iznesu svoje argumente te ravnopravan položaj u postupku, u odnosu na druge sudionike koji se nalaze u istom ili usporedivom položaju, uvažavajući isključenja iz članka 38 stavka 4.
- (4) U slučajevima u kojima postoji neslaganje oko tumačenja i primjene načela Etičkog kodeksa, zaposlenici Instituta obvezni su nastojati da se sporna pitanja najprije riješe unutar sredine u kojoj je do problema došlo, ili kod mjerodavnih tijela Instituta, u skladu s odredbama glave IV. i V. ovog Etičkog kodeksa. Obraćanje tijelima izvan Instituta treba se ograničiti na slučajeve u kojima je to nužno i primjereno, pri čemu se ne smije naštetiti slici Instituta u javnosti.
- (5) Nadležna tijela Instituta dužna su pravodobno djelovati radi prevencije i suzbijanja povreda Etičkog kodeksa. U tu svrhu, nadležna tijela trebaju pokretati postupke i poduzimati druge radnje u granicama svoje nadležnosti koje omogućavaju i osiguravaju ponašanja zaposlenika Instituta koje je u skladu s ovim kodeksom.

b) *Neprihvatljiva ponašanja*

Predrasude i diskriminacija

Članak 12.

- (1) Kriteriji vrednovanja i napredovanja su znanstvena izvrsnost, sposobnost i profesionalne zasluge te osposobljenost i rezultati u obavljanju znanstvene djelatnosti.
- (2) Zaposlenici ne smiju dozvoliti da predrasude bilo koje vrste utječu na njihovu objektivnost u istraživačko-akademske, administrativne, upravljačke ili bilo kojim drugim poslovima i djelovanjima Instituta.
- (3) Nedopustiv je svaki oblik neposredne i posredne diskriminacije temeljen na religiji, etničkoj i nacionalnoj pripadnosti, rasi, spolu, spolnoj orijentaciji, životnom stilu i imovinskom stanju, podrijetlu, obiteljskom i bračnom statusu, trudnoći, obiteljskim obvezama, životnoj dobi, invalidnosti, tjelesnom izgledu i političkom opredjeljenju.

Uznemiravanje

Članak 13.

- (1) Neprihvatljiva je bilo koja vrsta uznemiravanja, verbalnog, neverbalnog i fizičkog. Uznemiravanjem se smatra ponašanje koje za cilj i/ili posljedicu ima povredu osobnog dostojanstva druge osobe. Uznemiravanjem se smatra i ometanje obavljanja radnih zadataka te stvaranje ili pridonošenje stvaranju neugodnog ili neprijateljskog radnog okruženja u kojem se zaposlenik osjeća ustrašeno, uvrijeđeno ili poniženo.
- (2) Posebno je nedozvoljivo i u potpunosti neprihvatljivo spolno uznemiravanje. Ovaj oblik uznemiravanja uključuje fizičko napastovanje, upućivanje neprimjerenih prijedloga (verbalnih ili neverbalnih), te iznošenje primjedbi koje na bilo koji vrijeđaju ovaj aspekt osobnosti osobe prema kojoj je ovaj vid uznemiravanja upućen.
- (3) Zaposlenici i vanjski suradnici imaju pravo prijaviti uznemiravanje koje je počinila osoba koja radi na Institutu. Nad osobama koje su bile izložene uznemiravanju i/ili su prijavila takvu vrstu ponašanja ne smije se vršiti nikakav pritisak.
- (4) Zaštita od uznemiravanja i diskriminacije regulirana je Pravilnikom o radu Instituta.

III. ETIČKA PRAVILA U ZNANSTVENOM I STRUČNOM RADU

Ljudi i životinje u znanstvenim istraživanjima

Članak 14.

Sva pitanja vezana uz etičku prihvatljivost biomedicinskih istraživanja koja se obavljaju koristeći biološke materijale humanog i animalnog podrijetla te pokuse životinje, a u okviru znanstvene, stručne i komercijalne djelatnosti Instituta, regulirana su Pravilnikom o načinu i djelokrugu rada Bioetičkog povjerenstva Instituta Ruđer Bošković iz ožujka 2010.

Znanstvena čestitost i poštivanje autorstva

Članak 15.

(1) Znanstvena čestitost zasniva se na sljedećim pretpostavkama:

- a) Predmnijeva se da su svi zaposlenici Instituta kompetentni u području djelatnosti koju obavljaju. Ovo primarno uključuje znanstveno-istraživačku, nastavnu i stručnu djelatnost;
- b) Predmnijeva se da u postupcima predlaganja, provođenja, revizije ili objave istraživanja prikazane metode, rezultati i interpretacije dosljedno odgovaraju provedenim postupcima te da ni u najmanjoj mjeri ne sadrže izmišljene, krivotvorene ili plagirane podatke, ideje, postupke ili navode;
- c) Rezultati znanstvenih istraživanja trebaju biti prikazani u skladu s najstrožim standardima znanstvene etike. Potrebno je poduzeti sve razumne mjere da se pritom detaljno navedu svi izvori podataka koje su prikupile, interpretirale i objavile druge osobe i/ili istraživačke skupine te da se prethodno, koliko god je to moguće, utvrdi njihova vjerodostojnost;
- d) Predmnijeva se da su obrade i prikazi podataka proizašlih iz znanstvenih istraživanja savjesno učinjeni i elaborirani u skladu s primijenjenom i općeprihvaćenom znanstvenom metodologijom;
- e) Temeljna istraživačka dokumentacija pripada Institutu i treba se pohranjivati, čuvati, obrađivati, koristiti i prenositi tako da se spriječi njezin gubitak, uništenje, pristup nepozvanima, razotkrivanje povjerljivih i tajnih podataka ili moguće zlouporabe;
- f) Nakon objavljivanja rezultata istraživanja svi izvorni podaci, odnosno primarna dokumentacija vezana uz dobivene rezultate - vlasništvo Instituta, mogu biti stavljeni na raspolaganje znanstvenoj javnosti, u suglasju s Pravilnikom Bioetičkog povjerenstva Instituta ili bilo kojeg drugog Etičkog povjerenstva koje je sudjelovalo u odobrenju studije pri čemu identitet sudionika u studiji mora ostati u potpunosti zaštićen. Ovo se naročito odnosi na multidisciplinarne studije u području biomedicine.

Članak 16.

- a) Predmnijeva se da autori i suautori svih objavljenih znanstvenih djela zadovoljavaju sljedeće kriterije:
 - (A) djelatno sudjelovanje u razvoju ideje, izradi koncepta istraživanja, metodologije i plana istraživanja;
 - (B) djelatno sudjelovanje u prikupljanju uzoraka, eksperimentalnom izvođenju, obradi i interpretaciji podataka;
 - (C) djelatno sudjelovanje u pisanju i oblikovanju ili kritičkoj reviziji teksta znanstvenog djela.
- b) Svaki autor treba zadovoljiti barem jedan uvjet iz jedne od kategorija (A), (B) ili (C).
- c) Upravna, tj. ustrojno nadređena funkcija unutar ustanove, financijska ili druga potpora nisu same po sebi kvalifikacije za prisvajanje autorstva.
- d) Ako u istraživanju sudjeluju osobe koje nisu navedene kao autori, odnosno suautori, zbog toga što ne zadovoljavaju uvjete (A), (B) ili (C), njihovo je sudjelovanje u istraživanju koje rezultira objavljenim znanstvenim djelima potrebno zabilježiti na odgovarajući način.

Članak 17.

Zaposlenici Instituta provode znanstveni, nastavni i stručni rad u skladu s najvišim profesionalnim i etičkim standardima. U znanstvenom i stručnom radu se od zaposlenika zahtijeva savjesnost, pridržavanje načela znanstvene čestitosti, poštivanje autorstva, izbjegavanje znanstvenog nepoštenja i prijevare u znanosti, te izbjegavanje sukoba interesa.

Znanstveno nepoštenje

Članak 18.

- (1) Kao znanstveno nepoštenje određuju se sljedeći postupci: namjerno izmišljanje, krivotvorenje i plagiranje u predlaganju, provođenju ili recenziranju istraživanja, i/ili u izvještavanju o rezultatima istraživanja te onemogućavanje rada drugih znanstvenika i/ili znanstvenih skupina namjernim prikrivanjem, otuđivanjem, oštećivanjem ili uništavanjem materijala, opreme ili podataka u vlasništvu Instituta.
- (2) Znanstveno nepoštenje ne uključuje nenamjerne pogreške niti neslaganja u odabiru, provedbi i interpretaciji istraživačkih postupaka i metoda.
- (3) Ako je već objavljen znanstveni članak povučen zbog znanstvenog nepoštenja, Znanstveno vijeće treba pokrenuti postupak pred Etičkim povjerenstvom kako bi se razmotrio etički aspekt razloga za povlačenje članka.

Izmišljanje

Članak 19.

- (1) U istraživačkom radu nije dopušteno izmišljanje (fabriciranje) podataka i rezultata i takvi postupci spadaju u ozbiljna kršenja načela etičkog ponašanja.
- (2) Smatra se da je izmišljanje svako namjerno stvaranje podataka ili rezultata koji u stvarnosti ne postoje te njihovo predstavljanje, širenje i objavljivanje unatoč saznanju o tome da ovakvi postupci predstavljaju prevaru.
- (3) Ako je već objavljeni znanstveni članak povučen zbog izmišljanja, Znanstveno vijeće treba pokrenuti postupak pred Etičkim povjerenstvom kako bi se razmotrio etički aspekt razloga za povlačenje članka.

Krivotvorenje

Članak 20.

- (1) U istraživačkom radu je nedopustivo krivotvorenje (falsificiranje).
- (2) Krivotvorenje uključuje svako djelovanje kojim se manipulira materijalom istraživanja, opremom, dokumentacijom ili procesom istraživanja, pri čemu se mijenjaju ili izostavljaju podaci ili rezultati sa svrhom da se namjerno podese, tendenciozno protumače ili neutemeljeno prešute, odnosno ispuste iz analize cjelokupnih rezultata znanstvenog istraživanja.
- (3) Ako je već objavljeni znanstveni članak povučen zbog krivotvorenja, Znanstveno vijeće treba pokrenuti postupak pred Etičkim povjerenstvom kako bi se razmotrio etički aspekt razloga za povlačenje članka.

Plagiranje i autoplagiranje

Članak 21.

- (1) U istraživačkom radu nije dopušteno plagiranje.
- (2) Plagiranje je prisvajanje ili preuzimanje ideja, procesa, rezultata, misli ili riječi drugih osoba i prikazivanje kao vlastitih, bez priznavanja njihovog pravog izvora.
- (3) Nije prihvatljivo dupliciranje ili prepisivanje vlastitih tekstova (autoplagiranje) bez navođenja prethodnog izvora takvog teksta, osim ako se radi o tekstu iz preprinta koji sadrži preliminarne rezultate.
- (4) Sudionici znanstveno-istraživačkog rada moraju jamčiti za izvornost objavljenih znanstvenih radova, autorstvo kojih im se pripisuje, te točnost i poštenje u prikazivanju i navođenju informacija o porijeklu ideja i navoda kojima su se u radu koristili, u skladu s temeljnim postavkama znanstvene čestitosti.

- (5) Prilikom izbora na znanstvena, suradnička i stručna radna mjesta i/ili prijave na natječaj za dodjeljivanje nagrada, pristupnici dokazuju izvornost svojih radova na način propisan natječajem.
- (6) Ako je već objavljeni znanstveni članak povučen zbog plagiranja, Znanstveno vijeće treba pokrenuti postupak pred Etičkim povjerenstvom kako bi se razmotrio etički aspekt razloga za povlačenje članka.

Zlouporaba autorstva

Članak 22.

- (1) Zlouporaba autorstva uključuje:
 - a) prešućivanje autorstva – izostavljanje autora ili brisanje autora koji imaju pravo na su-autorstvo;
 - b) podmetanje autorstva – dopisivanje autora bez njihovog znanja i pristanka;
 - c) poklonjeno autorstvo/ustupanje autorstva – navođenja kao autora osoba koje nemaju pravo na autorstvo;
 - d) namjerno krivo ili naklono navođenje izvora i/ili literature;
 - e) namjerno neistinito obavještanje o stanju vlastitih radova (primjerice "u tisku" ili "prihvaćen za objavljivanje").

Izmišljanje i prepravljavanje preporuka

Članak 23.

Izmišljanje i prepravljavanje preporuka i pogrešno predstavljanje znanstvenih i stručnih postignuća nije dopušteno i predstavlja ozbiljno kršenje načela etičnog ponašanja.

Primanje darova i drugih dobara

Članak 24.

- (1) Zaposlenici Instituta ne smiju tražiti darove, poticati darivanje niti primati ikakve darove, bilo za sebe ili neku drugu osobu kada postoji razborita pretpostavka da će ovakav postupak posredno ili neposredno utjecati na njihovu objektivnost, ispunjavanje profesionalnih obveza te poštivanje profesionalnih prava i dužnosti.
- (2) Obveza je svakog zaposlenika Instituta otklanjanje svakog pokušaja korupcije.

Sukob interesa

Članak 25.

- (1) Pojam sukoba interesa općenito označava sukob između javnog i osobnog interesa u situacijama u kojima zaposlenik Instituta, kao javni dužnosnik, ima privatni interes u području djelatnosti za koje je Institut registriran i koji bi mogao negativno utjecati na izvršavanje njegovih službenih dužnosti i odgovornosti u Institutu.
- (2) Zaposlenici Instituta morali bi izbjegavati svaki oblik sukoba interesa uvjetovan obiteljskim odnosima, bliskim prijateljstvom, sadašnjim ili prethodnim partnerima, osobnim neslaganjima i antagonizmima koji bi se mogli odražavati na radnu sredinu
- (3) Djelatnosti koje nisu vezane uz opis radnog mjesta zaposlenika, a spadaju u okvir registrirane djelatnosti Instituta, te koje se obavljaju unutar ili izvan Instituta i pri tome uključuju financijske ili druge, privatne, interese treba jasno definirati i tretirati kao neovisne kako ne bi bile u sukobu s profesionalnim obvezama ili utjecale na integritet i objektivnost zaposlenika Instituta.
- (4) Nedopustiv je bilo koji oblik nepotizma kojim se srodnik, prijatelj ili partner određene osobe stavlja u povlašteni položaj u odnosu na druge osobe koje raspolažu jednakim ili boljim sposobnostima.

Pravo na intelektualno vlasništvo

Članak 26.

Potrebno je štiti pravo na intelektualno vlasništvo nad rezultatima istraživanja i prikupljenim podacima u skladu s obvezama ugovora dotičnog znanstvenog istraživanja te regulirano Pravilnikom o intelektualnom vlasništvu Instituta Ruđer Bošković.

Transparentnost i povjerljivost

Članak 27.

- (1) Institut podupire i promiče transparentnost u propisima i djelovanju kao temeljnu vrijednost. Sva pravila i odredbe kojima se definiraju prava i obveze zaposlenika Instituta trebaju biti precizna, jasna i dostupna.
- (2) Svi zaposlenici Instituta trebaju uvažavati transparentnost i dostupnost kriterija i postupaka prilikom evaluacije ispunjavanja profesionalnih obveza (profesionalno napredovanje, nagrađivanje za znanstveni i stručni rad i slično).
- (3) Svi zaposlenici Instituta koji raspolažu podacima sa statusom povjerljivosti trebaju trajno štiti tajnost takvih podataka. Podacima sa statusom povjerljivosti

smatraju se podaci čija tajnost proistječe iz potrebe zaštite prava zaposlenika Instituta i koji su Statutom Instituta, općim aktima Instituta ili odlukom nadležnog tijela donesenom na temelju tih propisa, proglašeni povjerljivima. Ne dopušta se otkrivanje povjerljivih podataka drugim zaposlenicima Instituta, kao ni bilo kojoj drugoj strani, osim ako postoji zakonska i profesionalna obveza da se takve informacije objave.

- (4) Ukoliko je za čuvanje tajnosti podataka potrebno osigurati uvjete čuvanja tajnosti podataka, sukladno pozitivnim propisima RH kojima je regulirana sigurnost tajnosti podataka, Institut se obvezuje isto osigurati.

Pravo i dužnost na kontinuirano usavršavanje i obrazovanje

Članak 28.

- (1) Svi zaposlenici Instituta imaju pravo i dužnost neprekidno se usavršavati i ustrajati na unapređivanju kakvoće i razine vlastita znanja i stručnosti unutar izabranog područja.
- (2) Zaposlenici Instituta planiraju, provode i izvještavaju o svojim znanstvenim istraživanjima te stručnim, nastavnim i drugim profesionalnim djelatnostima u skladu s prihvaćenim standardima Instituta.

Profesionalno napredovanje

Članak 29.

- (1) Procjena uspješnosti ostvarivanja profesionalnih obveza i profesionalne kompetencije svakog zaposlenika Instituta treba biti objektivna i nepristrana te utemeljena na unaprijed dobro definiranim, nedvosmislenim i transparentnim kriterijima. Svaki zaposlenik Instituta treba temeljiti prosudbe o uvjetima napredovanja drugih zaposlenika isključivo na kriterijima koji su neposredno relevantni za obavljanu djelatnost ili profesionalne obveze, odnosno, na pokazanoj stručnosti, talentu, profesionalnim zaslugama i rezultatima u obavljanju radnim mjestom propisane vrste radnih zadataka.
- (2) Svaki oblik predrasude te neposredne ili posredne diskriminacije u postupku procjene uvjeta za profesionalno napredovanje te u samom postupku napredovanja smatra se nedopustivim.
- (3) Institut treba svim zaposlenicima osigurati jednake uvjete napredovanja, na način i uz uvjete koji su propisani internim aktima Instituta.
- (4) Stalno nastojanje Instituta mora biti stvaranje uvjeta za pomlađivanje strukture zaposlenih te poticanje napredovanja i osamostaljivanja mlađih zaposlenika Instituta.

Javno nastupanje

Članak 30.

- (1) Institut podupire pravo zaposlenika Instituta na javno nastupanje i slobodu izražavanja koje uključuje nastupe pred publikom, na radiju i televiziji, odgovorno i savjesno izražavanje svojih stavova u novinama, knjigama i časopisima te druge oblike djelovanja za dobrobit Instituta i društva u cjelini.
- (2) Zaposlenici Instituta u višim znanstvenim zvanjima ili na rukovodećim položajima ne smiju zabranjivati niti ograničavati osobne javne nastupe zaposlenicima Instituta u nižim znanstvenim zvanjima.
- (3) Zaposlenici Instituta koji su ovlašteni javno nastupiti te nastupaju u ime Instituta moraju jasno istaknuti da izlažu stavove Instituta. U svim oblicima javnih nastupa i djelovanja u kojima zaposlenici Instituta istupaju u ime Instituta ili ga predstavljaju, očekuje se postupanje u sukladnosti s najvišim etičkim načelima i profesionalnim standardima.

Profesionalne dužnosti u nastavnom radu

Članak 31.

Zaposlenici Instituta, koji sudjeluju u preddiplomskoj, diplomskoj i poslijediplomskoj/doktorskoj nastavi kao vanjski suradnici na sveučilištima u Hrvatskoj i u inozemstvu, imaju sljedeće dužnosti i obveze:

- (1) Angažirati se na podizanju razine nastavne djelatnosti i na prijenosu visoke razine znanstvenih spoznaja iz predmeta koji predaju;
- (2) Osigurati točnost, preciznost i reprezentativnost sadržaja predmeta te primjeren položaj predmeta unutar programa studija;
- (3) Nastojati da studenti što djelotvornije postignu zadane ciljeve predmeta;
- (4) Za sve studente ponuditi, istovjetne mogućnosti unapređenja znanja kako bi se svima jamčila podjednaka mogućnost napretka;
- (5) Obrađivati sve teme na otvoren, pošten i pozitivan način, a osobito teme koje studenti iz bilo kojeg razloga mogu smatrati osobito osjetljivima;
- (6) Doprinositi intelektualnom razvoju studenata unutar područja u kojem se nastava obavlja i izbjegavati sve djelatnosti koje bi mogle ometati ovaj proces;
- (7) Osigurati pravodobno vrednovanje rada studenata na pravedan, otvoren i objektivan način,
- (8) Osigurati transparentnost i javnost ispita;
- (9) Poštovati dignitet kolega i, u suradnji s njima, raditi u interesu napredovanja studenata;

- (10) Poštivati obrazovne ciljeve, strategiju i standarde ustanove na kojoj se poučava, u interesu razvoja studenata;
- (11) Suzdržavati se od svakog uvjetovanja pristupanja ispitu postavljanjem uvjeta koji nisu sadržani u odredbama nastavnoga plana i programa, a osobito od nametanja uvjeta koji bi nastavniku donosili osobnu, ekonomsku ili drugu korist;
- (12) Uzimati u obzir mišljenje i ocjene studenata o nastavnoj kompetenciji nastavnika u cilju unapređivanja kvalitete nastavnoga procesa;
- (13) Savjesno i odgovorno vrednovati studentski rad i tijekom tog vrednovanja ni u kojem slučaju poticati prepisivanje, omogućavati ga ili tolerirati.

Odgovornost prema Institutu

Članak 32.

Zaposlenici Instituta u svojoj profesionalnoj djelatnosti trebaju što je više moguće pridonositi ostvarenju misije Instituta. U tom smislu ne odobrava se:

- (1) Namjerno ometanje djelatnosti koje Institut provodi ili podupire.
- (2) Djelovanje (lobiranje, zlouporaba autoriteta) kojem je cilj stvaranje povlaštene pozicije pojedinaca i skupina na štetu objektivnih profesionalnih kriterija.
- (3) Nesavjestan odnos prema imovini Instituta te onemogućavanje ili otežavanje ostalim zaposlenicima Instituta da se koriste tom imovinom.
- (4) Neprimjerena upotreba imovine Instituta ili pogodnosti za osobne, komercijalne, političke, vjerske, društvene i druge izvaninstitutske svrhe bez posebnog odobrenja.
- (5) Poticanje drugih zaposlenika Instituta na nepoštivanje pravila Instituta;
- (6) Namjerno predstavljanje osobnih stavališta kao službenog stavališta Instituta radi stjecanja osobne ili neke druge koristi.
- (7) Korištenje imenom ili logotipom Instituta za bilo koju vrstu privatne i nenamjenske upotrebe.

Odgovornost Instituta

Članak 33.

Sva tijela Instituta dužna su, u okvirima svoje nadležnosti, promicati standarde izvrsnosti, zakonitosti i čestitosti znanstveno-istraživačkog rada, brinuti se za ostvarenje i unapređenje etičkih standarda u Institutu i provedbu Etičkog kodeksa. Ovlaštena tijela trebaju autonomno, u duhu dobre vjere, tumačiti odredbe Etičkog kodeksa i primjenjivati ih prema vlastitoj savjesti, u duhu njegovih temeljnih vrijednosti.

Članak 34.

Upravno i Znanstveno vijeće Instituta imaju etičku odgovornost za dosljednu provjeru pridržavanja pravila propisanih ovim Etičkim kodeksom.

IV. ETIČKO POVJERENSTVO INSTITUTA

Opća dužnost praćenja i provedbe Etičkog kodeksa Instituta

Članak 35.

- (1) Etičko povjerenstvo Instituta dužno je brinuti se za ostvarenje i unapređenje etičkih standarda u Institutu i provedbu ovog Etičkog kodeksa.
- (2) Etičko povjerenstvo Instituta može u konkretnim slučajevima, vezanim uz pitanja znanstvene čestitosti, tražiti stručno mišljenje, a u vezi načelnih pitanja tumačenja ovog Etičkog kodeksa zatražiti mišljenje od drugih tijela koja se bave etikom, izvan Instituta.

Etičko povjerenstvo Instituta

Članak 36.

- (1) Članove Etičkog povjerenstva Instituta imenuje Znanstveno vijeće na rok od tri godine.
- (2) Etičko povjerenstvo Instituta sastoji se od pet članova, znanstvenika, koji su zaposlenici Instituta u različitim ustrojbenim jedinicama. Pri izboru članova povjerenstva se, u pravilu, treba osigurati zastupljenost što više različitih znanstvenih grana kojima se bave zaposlenici Instituta.
- (3) U svrhu izbjegavanja sukoba interesa članovi Etičkog povjerenstva ne mogu biti članovi Upravnog i Znanstvenog vijeća Instituta
- (4) Etičko povjerenstvo ima predsjednika kojeg biraju članovi povjerenstva između sebe.

V. POSTUPAK PRED ETIČKIM POVJERENSTVOM INSTITUTA

Zahtjev za davanjem mišljenja o etičnosti

Članak 37.

- (1) Postupak pred Etičkim povjerenstvom Instituta pokreće se na pisani zahtjev za davanjem mišljenja o etičnosti određenog djelovanja ili ponašanja te njihovoj

sukladnosti s načelima i odredbama Etičkog kodeksa, a navedena prosudba se donosi u obliku mišljenja o etičnosti.

- (2) Zahtjev za davanje mišljenja o etičnosti Etičkom povjerenstvu mogu podnijeti svi zaposlenici Instituta. Iznimno, uz obrazloženje, zahtjev za davanje mišljenja o etičnosti Etičkom povjerenstvu Instituta mogu podnijeti i vanjski suradnici, ako je predmet o kojem se traži mišljenje povezan s njihovim radom i/ili u svezi njihovog rada na Institutu.
- (3) U pravilu, zahtjev za davanje mišljenja o etičnosti podnosi se Povjerenstvu najkasnije u roku od JEDNE godine od trenutka kada se kršenje Etičkog kodeksa dogodilo (objektivni rok), odnosno u roku od 90 dana od dana kada je zaposlenik i/ili vanjski suradnik saznao za kršenje Etičkog kodeksa (subjektivni rok)
- (4) Zahtjev za davanje mišljenja o etičnosti mora biti određen i precizno napisan. U zahtjevu za davanje mišljenja o etičnosti mora biti određeno i opisano sljedeće:
 - a) Načelno pitanje etičnosti djelovanja zbog kojeg se traži mišljenje;
 - b) Konkretni okolnosti slučaja i djelovanja, odnosno ponašanja, za čiju se sukladnost, s načelima i pravilima Etičkog kodeksa, traži mišljenje;
 - c) Uz zahtjev se trebaju priložiti relevantni materijali i dokumenti te navesti odredbe Etičkog kodeksa u svezi kojih se osobito traži mišljenje.
- (5) Zahtjev za davanje mišljenja o etičnosti, vezano uz bioetičke aspekte istraživanja, reguliran je Pravilnikom o načinu i djelokrugu rada Bioetičkog povjerenstva Instituta Ruđer Bošković.

Postupanje Povjerenstva

Članak 38.

- (1) Povodom zahtjeva iz čl. 37. ovog Etičkog kodeksa, predsjednik Etičkog povjerenstva Instituta saziva sastanak povjerenstva u roku od 30 dana od primitka zahtjeva.
- (2) Povjerenstvo može od podnositelja zahtjeva zatražiti dodatna razjašnjenja, obavijesti i relevantnu dokumentaciju. Ako se u zahtjevu traži mišljenje o konkretnom slučaju, Povjerenstvo može zatražiti očitovanje i razjašnjenja od zainteresiranih osoba.
- (3) Ukoliko podnositelj zahtjeva traži ispitivanje etičnosti ponašanja u znanstvenom i stručnom radu određenog zaposlenika ili skupine zaposlenika Instituta, tim osobama mora se omogućiti da se izjasne o relevantnim navodima i iznesu svoje argumente.
- (4) Svim osobama koje su izravno i aktivno sudjelovale u događanjima koja se navode u zahtjevu mora se omogućiti uvid u dokumentaciju, osim u slučajevima:
 - Čuvanja tajnosti podataka sukladno pozitivnim propisima ili općim aktima Instituta
 - Zaštite privatnosti, javnog morala ili javne sigurnosti ili

- Postojanja ozbiljne i neposredne opasnosti ometanja postupanja povjerenstva
- (5) Na sastancima Etičkog povjerenstva Instituta, nakon što članovi prouče svu relevantnu dokumentaciju, članovi raspravljaju o predmetnom zahtjevu, zauzimaju stajalište o sadržaju mišljenja, sastavljaju pisani nacrt mišljenja i donose mišljenje o etičnosti u pisanom obliku.
 - (6) Etičko povjerenstvo Instituta izdaje svoje mišljenje isključivo na temelju navoda i podataka iz zahtjeva, priloga uz zahtjev i dodatnih razjašnjenja i očitovanja podnositelja zahtjeva i drugih osoba. Povjerenstvo ne provjerava navode iz zahtjeva i očitovanja niti ima istražne ovlasti za utvrđivanje činjenica po vlastitoj inicijativi. Ako se navodi o činjenicama iz zahtjeva i navodi o činjenicama iz očitovanja razlikuju, a o istinitosti spornih tvrdnji se ne može zaključiti iz materijala koji su podneseni u postupku, Povjerenstvo će tu okolnost navesti u svome mišljenju te se ograničiti na davanje stava o načelnom pitanju.
 - (7) Ako je u zahtjevu zatraženo mišljenje o sukladnosti određenog ponašanja s izričito navedenim odredbama Etičkog kodeksa, Etičko povjerenstvo dužno je svoje mišljenje dati u sukladnosti s tim odredbama, no ovlašteno je to mišljenje proširiti i na sukladnost ponašanja s drugim načelima i pravilima Etičkog kodeksa.

Mišljenje

Članak 39.

- (1) Temeljem zahtjeva iz čl. 37. ovog Etičkog kodeksa, Etičko povjerenstvo Instituta donosi svoje mišljenje u pisanom obliku i dostavlja ga Znanstvenom vijeću, a po jedan primjerak dobivaju sudionici predmetnog slučaja.
- (2) Mišljenje se, zajedno s cjelokupnom dokumentacijom, dostavlja predsjedniku Znanstvenog vijeća nakon provedenog postupka, na daljnje postupanje.
- (3) Pri donošenju mišljenja, nastoji se postići usaglašenost svih članova Povjerenstva. Ako to nije moguće, mišljenje se donosi temeljem stava većine članova Povjerenstva.
- (4) Mišljenje se donosi najkasnije u roku od 90 dana od dana primitka zahtjeva iz čl. 37. ovog Etičkog kodeksa. Ako je Etičko povjerenstvo zatražilo dodatna razjašnjenja i obavijesti, pisani se oblik mišljenja mora dostaviti najkasnije u roku od 120 dana od primitka zahtjeva, osim u iznimnim objektivnim okolnostima.
- (5) Mišljenje Povjerenstva mora sadržavati sljedeće podatke:
 - a) Opis zahtjeva i pitanja o kojima je Povjerenstvo raspravljalo;
 - b) Navode o načelima i pravilima Etičkog kodeksa koje je, povodom davanja mišljenja o zahtjevu, Povjerenstvo uzelo u obzir;
 - c) Stav Povjerenstva: da li je ponašanjem opisanim u zahtjevu došlo do povrede Etičkog kodeksa;
 - d) Razloge za mišljenje Povjerenstva;

- e) Podatak o tome da li je mišljenje doneseno jednoglasno ili ne;
 - f) Datum donošenja mišljenja.
- (6) Ukoliko je u mišljenju utvrđeno da određeno ponašanje nije u skladu s načelima i pravilima Etičkog kodeksa, ono može sadržavati još i:
- a) Ocjenu Povjerenstva o težini povrede etičkih načela i mogućim posljedicama takvog ponašanja;
 - b) Stav Povjerenstva o načinima na koje se moglo izbjeći ponašanje koje čini povredu Etičkog kodeksa i/ili o mjerama koje bi mogle doprinijeti tome da do takvih povreda Kodeksa u budućnosti ne dolazi.
- (7) Ako mišljenje nije doneseno jednoglasno, članovi Povjerenstva koji su imali različite stavove od većine mogu svoja izdvojena mišljenja priložiti uz mišljenje Povjerenstva s kojim je suglasna većina članova.
- (8) Iznimno, ukoliko Povjerenstvo zaključi da mu na temelju zahtjeva i drugih primljenih podataka nije moguće donijeti mišljenje, da nije nadležno za davanje mišljenja ili ako iz bilo kojeg drugog razloga ne može ili ne želi donijeti mišljenje, predsjednik Povjerenstva o tome je dužan u roku iz stavka 4. ovog članka obavijestiti Znanstveno vijeće i podnositelja zahtjeva te detaljno navesti razloge nedonošenja mišljenja.

Članak 40.

- (1) Mišljenje Etičkog povjerenstva je javno za sve zaposlenike Instituta i dostupno na mrežnoj stranici Instituta, osim ukoliko sadrži podatke koje se prema pozitivnim propisima RH i/ili internim aktima klasificiraju kao tajni.

VI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 41.

- (1) Znanstveno vijeće Instituta dužno je imenovati Etičko povjerenstvo Instituta iz čl. 36. ovog Etičkog kodeksa najkasnije u roku od tri mjeseca od stupanja na snagu ovog Etičkog kodeksa.
- (2) Do imenovanja Etičkog povjerenstva Instituta iz st. 1. ovoga članka postojeće Etičko povjerenstvo i dalje će obavljati svoje dužnosti, pri čemu je dužno završiti sve započete postupke davanja mišljenja koje je zaprimilo do stupanja na snagu ovog Etičkog kodeksa.

Članak 42.

Ovaj Etički kodeks Instituta Ruđer Bošković stupa na snagu osmog dana od objave na oglasnim pločama i mrežnoj stranici Instituta.

Članak 43.

Ovaj Etički kodeks može se mijenjati i dopunjavati na način na koji je Kodeks donešen.

Broj: 010-8839/3-2013.lu

Predsjednik Upravnog vijeća:

Akademik Vlatko Silobrić

Ovaj Etički kodeks objavljen je na oglasnoj ploči dana 17. veljače 2014. godine te je stupio na snagu dana 25. veljače 2014. godine.

Ravnatelj:

Dr.sc. Tome Antičić

